

Právo EU - úvod

**HISTORIE A VÝVOJ EVROPSKÉ INTEGRACE
PŘEHLED KLÍČOVÝCH SMLUV
NADSTÁTNOST
PRAVOMOCI ES**

Studijní materiály - knihy

- **Knihy:**

- KŘEPELKA, F.: **Právo Evropské unie** (vloženo CD ROM), 2. dotisk 1. vydání 2006
- TÝČ, V. **Základy práva Evropské unie pro ekonomy** - 5. aktualizované vydání, LINDE Praha, 2006, 288 s., ISBN: 80-7201-631-8
- TICHÝ, L. **Evropské právo**, 3. vydání. Praha : C.H. Beck, 2006. 879 s. ISBN 071794309
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda - TÝČ, Vladimír. **Vnější obchodní vztahy Evropské unie**. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2006. 207 s. (Spisy PrF MU v Brně. Řada teoretická ; 299). ISBN 8021040734.
- TICHÝ, L. **Dokumenty ke studiu evropského práva** - 3. přepracované vydání : LINDE Praha, 2006, 912 s. ISBN: 80-7201-573-7
- CRAIG, P., de BÚRCA, G.: **EU Law - Text, cases and materials**, Oxford UP, Oxford 2003
- SEHNÁLEK, D. **Vybraná judikatura Evropského soudního dvora ke studiu práva Evropské unie**. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2007. 102 s. PrF č. 392. ISBN 978-80-210-4254-4.

Studijní materiály - Internet

- **EU (v češtině)**
  - **Portál EU:** <http://www.europa.eu/>
  - **Evropský soudní dvůr:** <http://curia.europa.eu/>
  - **Právo EU:** <http://eur-lex.europa.eu/>
  - **Historická judikatura ESD v češtině:**
<http://curia.europa.eu/cs/content/juris/index.htm>
- **tuzemské**
  - <http://isap.vlada.cz/>
  - <http://www.euroskop.cz/>

Historie evropské integrace

- Cíle přednášky
  - Podmínky a příčiny vzniku ES
  - Historický vývoj ES
  - Orientace v pojmech - odlišení ES a EU

Vícevrstevná integrace

- NATO
- Rada Evropy
- OBSE
- a další...

ES – nový druh integrace

- 1. **ESUO** - 23. července 1952 (tzv. Pařížská smlouva, 50 let)
- 2. **EHS** + **ESAE** (EUROATOM) - 1. ledna 1958
- Princip nadstátnosti

Tradiční koncepce MPV

- Subjektem jsou pouze státy
- „Anarchický systém“
- Státní suverenity: na 1 území je vrchnostenská moc vykonávána jen 1 státem
- Smlouvy zavazují jen státy (výjimky nedávné – ZLPS)

Nadstátnost (supranacionalita)

- Poválečná nedůvěra, neúspěchy tradičních MO;
- = omezení svrchovanosti a přenos některých kompetencí z čl. st. na ES;
- => Společenství disponuje pravomocí náležející jinak jen státům (tj. moc nadstátní);
- ES disponuje mocí:
  - zákonodárnou
  - výkonnou
  - soudní
- Projevy supranacionality
  - většinové rozhodování
  - finanční nezávislost
  - přímo použitelné, přednostně aplikovatelné právo

Specifika ES

- Specifická struktura orgánů:
- **Stát:** parlament, vláda, soudy
- **MO:** Shromáždění, sekretariát, soud
- **ES:**
  - Komise – zájmy ES
  - Rada – zájmy čl. st.
  - Parlament – zájmy lidu
- existence vlastní vůle – Komise
- tvorba vlastního práva, které se specificky projevuje ve vnitrostátní sféře

Vývoj ES - územní expanze

- 1952 + 1958 – Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemí a Lucembursko;
- 1973 – „Severní rozšíření“ – VB, Dánsko, Irsko;
- 1981 – Řecko
- 1986 – Španělsko a Portugalsko
- 1995 – Finsko, Švédsko, Rakousko
- 2004 - Česko, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko;
- 2007 – Rumunsko, Bulharsko;
- ? – *Chorvatsko a Turecko*

Vývoj ES

- 50. léta – integrace
- 60. léta – krize (Lucemburský kompromis)
- 70. stagnace (ropná krize...)
- 80. léta – nový impulz - JEA (1. červenec 1987)
- 90. léta
  - 1993 – vznik EU - **Maastrichtská smlouva**
  - 1997 (1999) – Amsterodamská smlouva
  - 2001 (2003) – Niceská smlouva
  - ? – Smlouva o Ústavě pro Evropu

Zmatení pojmů? - EU, ES vs. EU

- 3 ES – mezinárodní organizace
- EU – nikoliv, pouze zastřešující entitou bez právní subjektivity
- EU – pilířová struktura
  - 1. (komunitární) pilíř: 3 (2) ES;
  - 2. pilíř: společná zahraniční a bezpečnostní politika
  - 3. pilíř: vnitřní bezpečnost a justice
- 1. pilíř - nadstátní
- 2. a 3. pilíř – mezivládní
- „maastrichtský chrám“

Ad vývoj...

- Maastrichtská smlouva
  - Občanství EU
  - Základy HMU
  - Institucionální změny (EP, Evropská rada, Výbor regionů)
  - II. a III. pilíř
- Amsterdamská smlouva
  - Posílení I. pilíře (cizinci, Schengen)
  - III. pilíř zúžen na trestní záležitosti
  - Princip flexibility
  - Rozšíření spolurozhodování EP
- Niceská smlouva
  - Institucionální změny

Pravomoci ES

- Limitovaná pravomoc: výkonná + legislativní + soudní
- SES – neobsahuje výslovný katalog – vyplývají především z cílů, úkolů ES a jejich věcné působnosti
- Cíle Společenství jsou obsaženy v čl. 2 SES a patří mezi ně:
  - podpora vyváženého rozvoje hospodářských činností v celém Společenství;
  - trvalý a neinflační hospodářský růst;
  - vysoká úroveň zaměstnanosti a sociální ochrany;
  - zvyšování životní úrovně a kvality života;
  - hospodářská a sociální soudržnost;
- Věcná působnost např.
  - problematika cel a kvantitativních omezení dovozu a vývozu;
  - společná obchodní politika navenek;
  - vnitřní trh – 4 svobody /volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu);
  - společná politika v zemědělství a rybolovu;
  - společná politika v oblasti dopravy;
  - zajištění řádného fungování hospodářské soutěže;
  - politika v oblasti životního prostředí;
  - ochrana spotřebitele;
- konkrétní pravomoci jsou vymezeny ve zvláštních ustanoveních v jednotlivých kapitolách Smlouvy

Dělení pravomocí / principy

- Dělení pravomocí:
  - Výlučné
  - Nevýlučné
- Principy ovládající výkon pravomocí
  - Subsidiarity
  - Proporcionality

Povaha a postavení ES - nadstátnost v institucionální struktuře

**VYMEZENÍ NADSTÁTNOSTI
PROJEVY NADSTÁTNOSTI V SYSTÉMU ORGÁNŮ ES
EVROPSKÁ KOMISE
RADA EU
EVROPSKÁ RADA
EVROPSKÝ PARLAMENT**

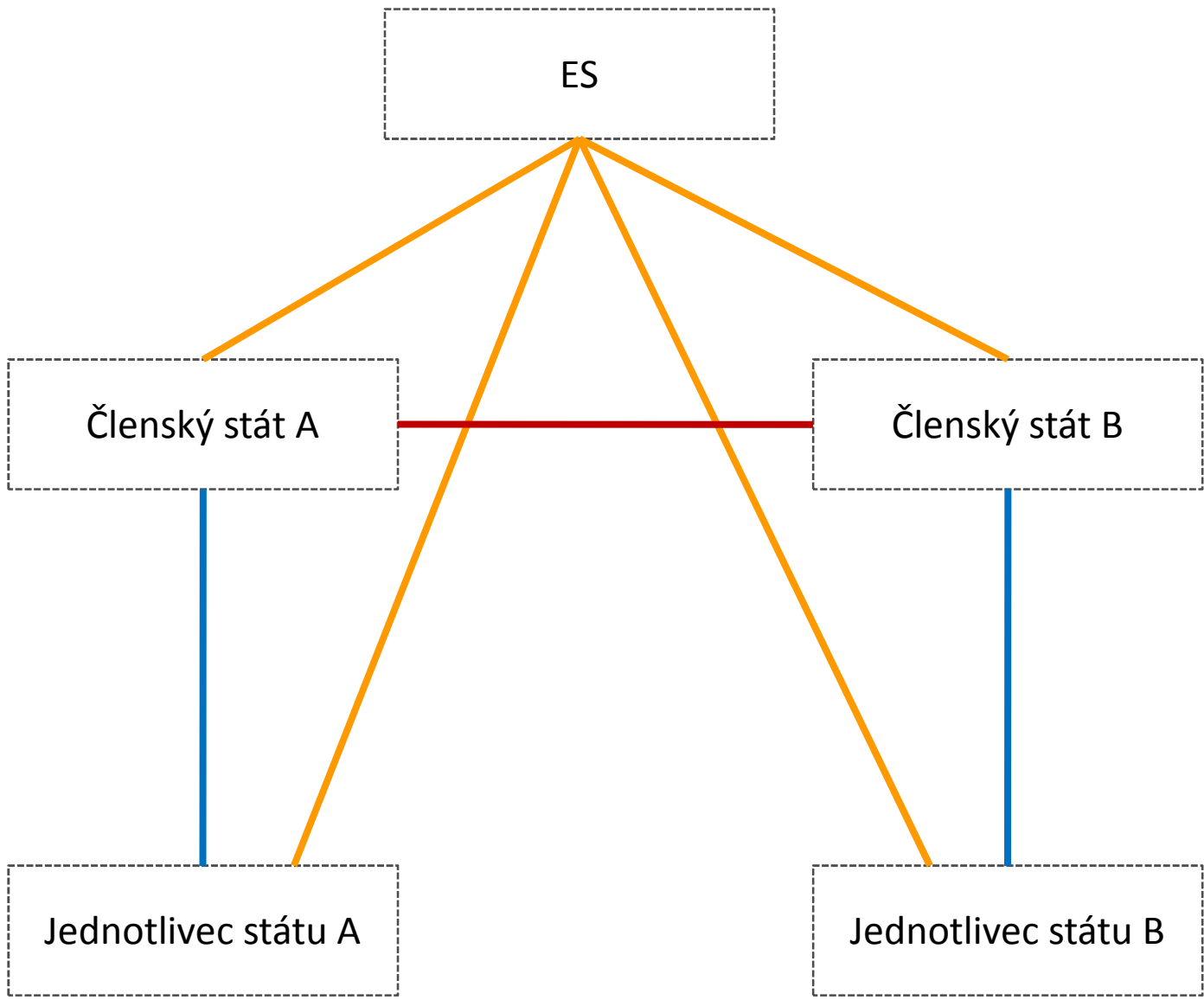
Právo ES – nástroj nadřízenosti

- ~~EHS~~ + ~~ESUO~~ + EUROATOM – nadstátní organizace
- v mezin. vztazích – výjimečné postavení
- důvod? – přenos (části) pravomocí
- nástrojem – **právo ES**: charakteristika
  - samostatný právní systém
  - subordinační charakter
  - může zavazovat čl. stát i jednotlivce
  - nové právní vztahy (ES-stát, ES jednatel) – viz. následující slide)
- postavení členských států: nerovné (mezi sebou) a podřízené ES

Proč nadstátnost?

- vytvoření silného kompaktního celku
- překonání rozdílných zájmů
- => vznik MO se svrchovaností vyššího řádu
- projevy nadstátnosti:
  - ES – nejsou souhrn států, mají vlastní zájmy a formulují vlastní vůli, a to nezávisle nebo většinově
  - tvorba práva – samostatný právní systém, bezprostředně závazné vůči orgánům ES, čl.st. a FO/PO
  - finanční samostatnost
- rovnováha s národními zájmy?

Tandem Komise + Rada

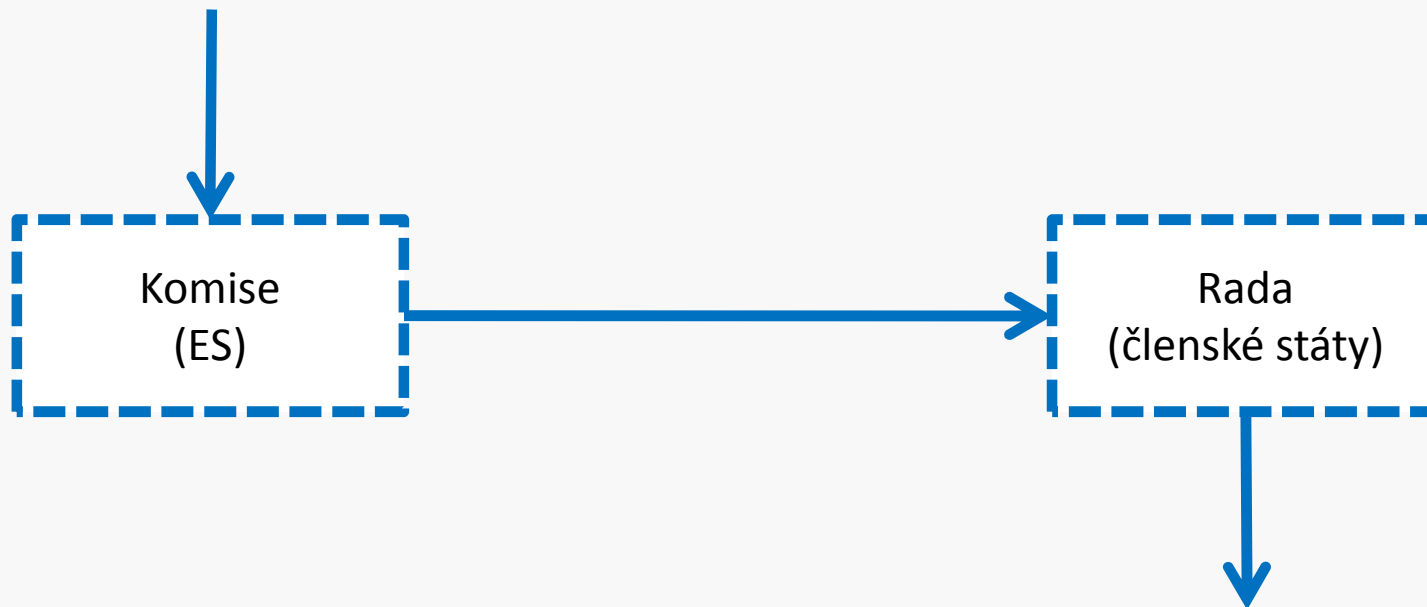
- Komise:
  - reprezentuje zájmy ES
  - povinně předkládá návrhy opatření (rozhodnutí, právních aktů)
- Rada:
  - rozhoduje o jejich (ne)přijetí
- srovnej s dělbou moci ve státech a v tradičních MO
- Vada na kráse?

Rovnováha při tvorbě rozhodnutí

Proces tvorby rozhodnutí

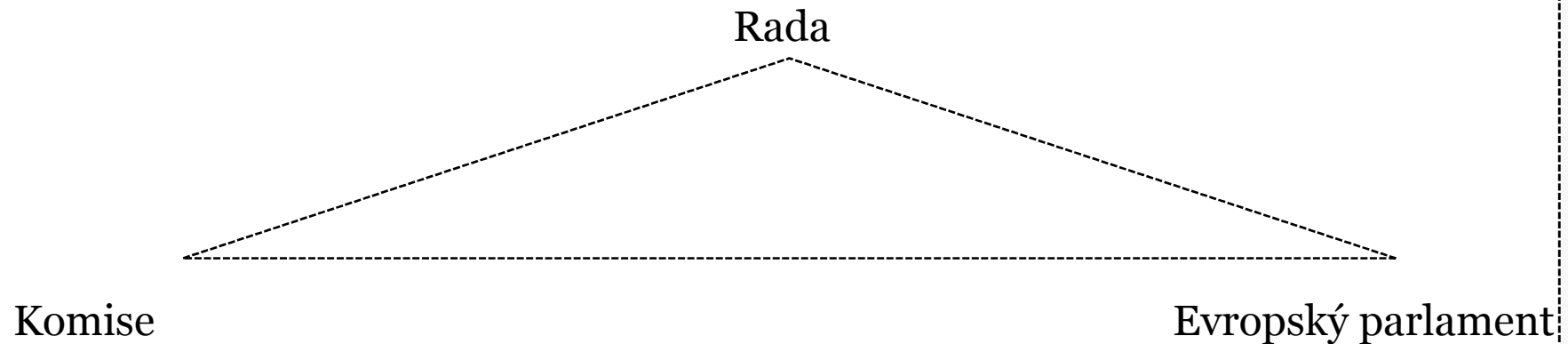

Absence demokratického prvku

- překonávána:

- zapojením Evropského parlamentu do legislativního procesu –
institucionální trojúhelník

- institut nezávislé soudní moci – Soudní dvůr ES

Další orgány

- Evropský účetní dvůr
- Evropská centrální banka

- nejvyšší orgán EU – Evropská rada (summit)
- + konzultativní orgány

Orgány vs. instituce

- jednotný „set“ orgánů
- Hlavní orgány (čl. 7 SES) - instituce
  - Evropský parlament;
  - Rada EU;
  - Komise;
  - Soudní dvůr;
  - Účetní dvůr;
- Další hlavní orgány:
  - Evropská rada
  - ECB
- Pomocné orgány:
  - Hospodářský a sociální výbor
  - Výbor Regionů
  - Evropská investiční banka

Evropská komise

**CHARAKTERISTIKA
SLOŽENÍ
PRAVOMOCI**

Evropská komise (pokračovatelka Vysokého úřadu)

- Orgán který je:
  - permanentní;
  - kolektivní;
  - nezávislý;
  - kolegiální
  - hájící zájmy ES jako celku
- Sídlo Brusel
- právní úprava čl. 211 – 219 SES
- reprezentuje zájmy celku = ES
- iniciativní, výkonný a kontrolní orgán (vláda ES)

Pravomoci Komise

- kontrolní - „hlídací pes smluv“,
- legislativní
  - iniciativní pravomoc
  - delegovaná legislativní pravomoc;
- výkonná
  - zejména v oblasti hospodářské soutěže;
- a pravomoci ve vnějších vztazích - na základě pověření sjednává (neschvaluje!) MS, navazuje a udržuje (diplomatické) styky

Složení komise

- sbor členů Komise (komisaři)
- nejsou zástupci čl.st.
- současná Komise (2004 – 2009) – po 1 členu z každého čl.st.
- Smlouva z Nice –před přijetím dalšího člena – Rada určí systém rotace
- jeden z komisařů – předseda Komise (reprezentuje, pomáhá ustavit)
- fční období – 5 let

Ustavení komise

- Rada na nejvyšší úrovni designuje KV bud. předsedu
- designaci schválí EP
- Rada po dohodě s DPK schválí KV seznam komisařů
- EP en bloc (ne)schválí soubor komisařů
- Rada KV jmenuje celou Komisi

- Zánik fce Komisaře/celé Komise:
  - Komisaře: smrtí, odstoupením, odvoláním (SD)
  - Komise: EP vysloví nedůvěru (2/3 hlasů)

Ad Komise – činnost a aparát

- přijímání rozhodnutí – kolektivně prostou většinou
- v čele – předseda: řídí činnost Komise,
- řádná zasedání – 1 týdně (Brusel, Štrasburk)
- 26 generálních ředitelství (DG)
- cca 25000 zaměstnanců (cca 5000 tlumočnicků)

GŘ pro jednotlivé politiky

- Doprava a energie
- Hospodářská soutěž
- Hospodářské a finanční věci
- Informační společnost a média
- Podniky a průmysl
- Regionální politika
- Rybářství a námořní záležitosti
- Společné výzkumné středisko
- Spravedlnost, svoboda a bezpečnost
- Vnitřní trh a služby
- Výkonné agentury
- Výzkum
- Vzdělávání a kultura
- Zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti
- Zdraví a ochrana spotřebitele
- Zemědělství a rozvoj venkova
- Životní prostředí
- Daně a cla

GŘ pro vnější vztahy

- Obchod
- Rozšíření
- Rozvoj
- Humanitární pomoc
- Úřad pro spolupráci a pomoc EuropeAid
- Vnější vztahy

Rada EU

**CHARAKTERISTIKA
SLOŽENÍ
PRAVOMOCI**

Rada EU

- Rada = Rada EU = Rada ES = Rada ministrů
- **Pozor:** Rada EU ≠ Rada Evropy ≠ Evropská Rada!
- Právní úprava: čl. 202 - 210 SES
- Sídlo – Brusel (Lucemburk)
- Kolektivní orgán, reprezentuje zájmy členských států
- Složení: zástupci vlád čl.st., oprávnění zavazovat svůj stát
- Různé formace (variabilní složení: všeobecná rada vs. Technické rady)
  - Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy; Hospodářství a finance – tzv. ECOFIN; Justice a vnitřní věci; Zaměstnanost, sociální politika, zdraví a záležitosti spotřebitelů; Konkurenceschopnost; Doprava, telekomunikace a energie; Zemědělství a rybolov; Životní prostředí; Vzdělávání, mládež a kultura)

Pravomoci Rady

- legislativní orgán
  - I. pilíř:
    - ✦ přijímá (často společně s Evropským parlamentem) akty sekundárního práva
    - ✦ uděluje Komisi pravomoc k vydávání prováděcích aktů
  - II. a III. pilíř:
    - ✦ výhradní „zákonodárce“
- svolává konferenci o revizi
  - (zakl. smlouvy nelze měnit jako jiné mez. smlouvy)
- pravomoci ve vnějších vztazích
  - uzavírání mez. smluv jménem EU
- přijímání rozpočtu EU (společně s EP)
- ve II. a III. pilíři je výkonným orgánem

Rada EU - rozhodování

- nadstátnost (!) – derogace principu svrchované rovnosti států
- jednání – ústně, neveřejně
- dosažení shody – často problém, řešení - různé postupy:
  - ✦ tour de table
  - ✦ indikační hlasování
  - ✦ zpověď
  - ✦ „zastavení hodin“ (marathon)
- hlasování – v závislosti na řešené otázce:
  - **Prostou většinou** (1 stát = 1 hlas)
    - ✦ procedurální věci;
  - **Kvalifikovanou většinou** (tzv. vážené)
    - ✦ vnitřní trhu a obchodu.
  - **Jednomyslné** – bez hlasů proti –
    - ✦ v oblasti zahraniční politiky, obrany, policejní a justiční spolupráce ve věcech trestních a otázkách daňových

System váženého hlasování

Německo, Francie, Itálie, Velká Británie	29
Polsko, Španělsko	27
Rumunsko	14
Nizozemsko	13
Belgie, Česko , Maďarsko, Portugalsko, Řecko	12
Rakousko, Švédsko, Bulharsko	10
Dánsko, Finsko, Irsko, Litva, Slovensko	7
Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Lucembursko, Slovinsko	4
Malta	3
CELKEM	345

velké státy (oranžová): **170** hlasů vs. malé státy (modrá): **175** hlasů

Kvalifikovaná většina: **255**

+ demografické kritérium (**62%**): fakultativní a kumulativní

+ nad 1/2 většina všech států: obligatorně kumulativní

Předsednictví Rady

- výkon zástupcem čl. st., rotace po **6** měsících
- Možnost:
  - ovlivňovat činnost ES/EU prostřednictvím vytváření podnětů pro nová politická a legislativní rozhodnutí.
  - pořádá a řídí pracovních schůzek
  - zprostředkování kompromisů
  - ve II. a III. pilíři vyjednává MS
  - vyjadřuje postoj EU v MO a na konferencích
- pořadí v příštích letech:
  - Portugalsko: druhá polovina roku 2007
  - Slovinsko: první polovina roku 2008
  - Francie: druhá polovina roku 2008
  - **Česko: první polovina roku 2009**

COREPER

- = Výbor stálých zástupců
- aparát permanentního charakteru
- připravuje a koordinuje činnost Rady a usiluje o dosažení předběžné shody, zastřešuje systém výborů a pracovních skupin
  - **COREPER I**: je tvořen zástupci stálých zástupců a jeho úkolem je příprava Rady pro zaměstnanost, sociální politiku a zdraví, Rady pro konkurenční politiku, Rady pro dopravu a telekomunikace, částečně Rady pro zemědělství a rybolov, Rady pro životní prostředí a Rady pro vzdělání a kulturu (**hospodářsko-technické otázky**).
  - **COREPER II**: je tvořen stálými zástupci (velvyslanci) osobně a řeší především **politické otázky**, připravuje činnost Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy, ECOFIN a Rady pro spravedlnost a vnějš
- A věci (90%) a B věci (politicky citlivé)

Úřednický aparát

- Sekretariát Rady
- Řízen: generálním tajemníkem (je zároveň vysokým představitelem pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku)
- Příprava materiálů po technické a jazykové stránce
- Eliminace diskontinuity (volby v čl. st....)
- Francisco Javier Solana Madariaga

Rada jako legislativní orgán

- pravomoc přijímat legislativu, buď sama nebo s EP
- iniciace jí nepřísluší, má možnost změny návrhu
- přijímá
  - nařízení, směrnice, rozhodnutí, stanoviska;
  - společné akce, společné postoje, rámcová rozhodnutí a rozhodnutí
  - závěry, prohlášení a usnesení

Činnosti Rady - shrnutí

1. koordinace hospodářské politiky členských států;
2. legislativní činnost, vykonávaná zpravidla ve spolurozhodování s Evropským parlamentem;
3. jednání jménem ES navenek s třetími státy a mezinárodními organizacemi – uzavírání mezinárodních smluv;
4. provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky;
5. koordinace činnosti členských států a přijímání opatření v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech;
6. společně s Evropským parlamentem Rada přijímá rozpočet ES

Evropská rada

**CHARAKTERISTIKA
SLOŽENÍ
PRAVOMOCI**

Evropská rada (evropský summit)

Složení : hlavy států/předsedové vlád

- Právomoc:
  - Základní politické otázky
  - Podněty pro další vývoj
  - Obecné politické směry
- předsedá jí stát, který vykonává předsednictví Rady
- jednání se účastní též předseda Komise
- 4 x p.a.

Evropský parlament

**CHARAKTERISTIKA
SLOŽENÍ
PRAVOMOCI**

Evropský parlament

(původně „Evropské parlamentní shromáždění“)

- Čl. 189 - 201 SES
- srovnání s národními EP (!) – není vrcholným mocenským a legislativním orgánem
- zástupce lidu a národů EU
- permanentní orgán složený z 786 (do r. 2009, pak 736) členů
- funkční období 5 let (srov. Komisi)
- Sídlo: Štrasburk, Lucemburk, Brusel

Složení EP

Německo,	99
Francie, Itálie, Velká Británie	78
Polsko, Španělsko	54
Rumunsko	33
Nizozemsko	27
Belgie, Česko, Maďarsko, Portugalsko, Řecko	24
Švédsko	19
Rakousko	18
Bulharsko	17
Dánsko, Finsko, Slovensko	14
Irsko, Litva	13
Lotyšsko	9
Slovinsko	7
Estonsko, Kypr, Lucembursko	6
Malta	5
CELKEM	786

Ad EP - volby

- volby – všeobecné, přímé, dle různých volebních systémů
=> poslanec = reprezentant lidu EU
- Společné: hlasovací právo od 18 let, rovnost mužů a žen a tajné hlasování.
- Poslanci EP v současnosti dostávají tentýž plat jako poslanci národního parlamentu v zemi, v níž byli zvoleni

Ad EP – vnitřní členění

- 1 komora
- politické skupiny (frakce) – dle politické příslušnosti
  - skupina Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů) a Evropských demokratů
  - skupina sociálních demokratů v Evropském parlamentu
  - skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu
  - skupina Zelených/Evropské svobodné aliance
  - skupina konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice
  - skupina nezávislých/demokracie
  - skupina Unie pro Evropu národů

Ad EP – vnitřní členění II.

- **Předseda a 14 místopředsedů**
  - Zastupuje EP navenek
  - Dbá na dodržování Jednacího řádu
- **Delegace**
  - 35
  - styky s parlamenty zemí, které nejsou členy EU
  - zvyšování vlivu Evropy v zahraničí.
- **Parlamentní výbory**
  - 20 - oborová orientace
  - předkládání pozměňovacích návrhů, vypracovávání vlastních
  - Např. Výbor pro právní záležitosti, dopravu, práva žen, bezpečnost a obrannou politiku
- **Generální sekretariát**
  - Úřednický aparát pod vedením generálního tajemníka
  - 4000 úředníků, zejména překladatelské služby (23 jazyků)

Pravomoci EP

1. **kontrolní** - vůči Komisi – možnost interpelací, vyslovení nedůvěry; možnost klást otázky i jiným orgánům i Radě, zřizovat vyšetřovací výbory atd.
2. **legislativní** - sám neschvaluje právní předpisy, účastní se dle legislativní procedury
  1. konzultace
  2. kooperace (spolupráce)
  3. spolurozhodování
3. **rozpočtové** – navrhuje změny u povinných výdajů, provádí změny u výdajů nepovinných – jedná se o výdaje orgánů EU – do jejich fondů; může zamítnout návrh rozpočtu;
4. další: podílí se na ustanovování Komise, jmenuje ombudsmana

Historický
vývoj

Další orgány ES/EU

**EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR
HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR
VÝBOR REGIONŮ
EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA
EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA**

Evropský účetní dvůr

- (čl. 246 – 248 Smlouvy o založení ES)
- 27 členů (za ČR Jan Kinšt)
- Kontrolní orgán, nezávislé postavení
- Přezkum hospodaření s financemi ES
- Nemá rozhodovací pravomoci
- Výsledky své činnosti publikuje ve výroční zprávě zveřejňované v Úředním věstníku

Hospodářský a sociální výbor

- (čl. 257 – 262 Smlouvy o založení ES)
- Poradní orgán
- Složen z 344 poradců reprezentujících nejrůznější zájmové skupiny
- Jeho stanoviska mají značný politický význam – syntetizují rozporné výchozí zájmy

Výbor regionů

- (čl. 263 – 265 Smlouvy o založení ES)
- Poradní orgán
- Složen ze zástupců místních a regionálních samospráv – 344 členů
- Poskytuje konzultace:
  - **povinné** - v oblasti vzdělání, kultury, zdravotnictví, budování transevropských sítí, dopravní, telekomunikační a energetické infrastruktury, hospodářské a sociální soudržnosti, politiky zaměstnanosti a sociální legislativy
  - **Fakultativní** – i u jiných legislativních záměrů

Evropská investiční banka

- (čl. 266 – 267 Smlouvy o založení ES)
- Finanční instituce
- Cílem je vyrovnaný a trvalý rozvoj ES
- Poskytuje půjčky a záruky při podpoře zaostalých regionů, podniků...
- EIB má právní subjektivitu a jejími členy jsou členské státy ES.

Evropská centrální banka

- (čl. 105 – 115 Smlouvy o založení ES)
- Spravuje EURO – hlavní orgán HMU – cílem stabilita měna a odpovídající množství v oběhu
- nezávislá na Komisi i čl. státech

Soudní dvůr

**SOUDNICTVÍ ES/EU
EVROPSKÝ SOUDNÍ DVŮR
SOUD PRVNÍHO STUPNĚ
ŘÍZENÍ PŘED SOUDNÍ DVOREM
PŘEHLED NEJVÝZNAČNĚJŠÍCH ŽALOB**

Soudnictví EU

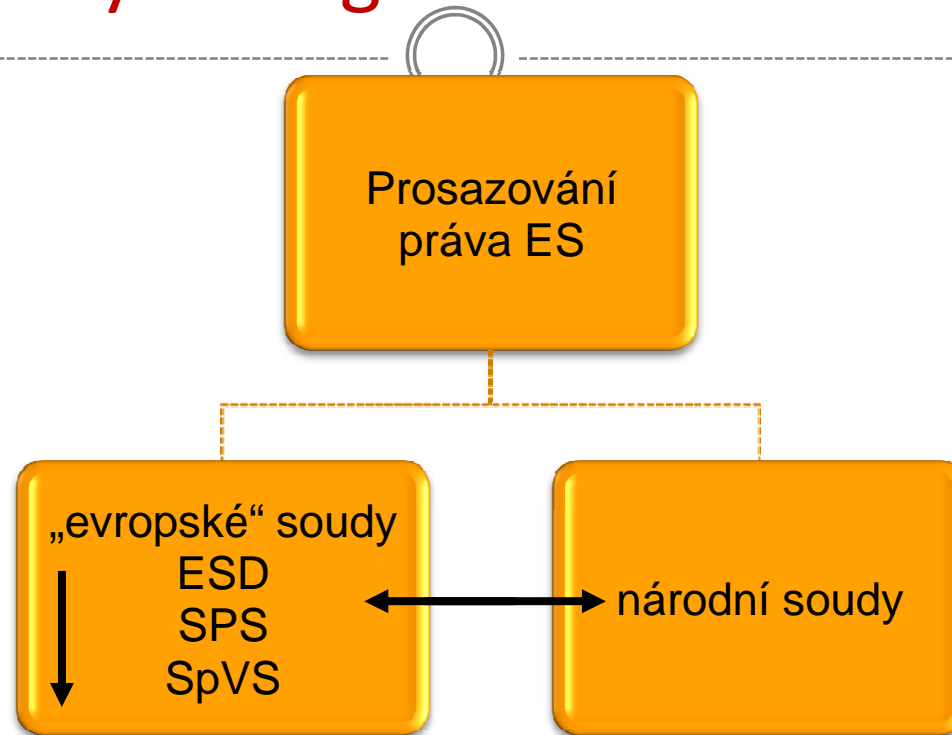

nutné řešení problémů spojených zejména s:

1. dělbou pravomocí mezi ES a čl.st.;
2. řešením sporů mezi ES a čl. st.;
3. řešení sporů mezi ES a jednotlivci;
4. jednotná aplikace práva ES;
5. přezkum platnosti sekundárního práva ES;
6. řešení sporů mezi čl. státem a jednotlivcem
7. řešení sporů mezi jednotlivci

Soudy EU – grafické znázornění

čl. 220 SES - Soudní dvůr a Soud prvního stupně zajišťují **v rámci svých pravomocí** dodržování práva při výkladu a provádění této smlouvy.

rozhodnutí 106/77, Simmenthal - „každý vnitrostátní soudce, který rozhoduje v rámci své pravomoci, má povinnost plně používat právo Společenství a chránit práva, která toto právo poskytuje jednotlivcům...“

Soudní dvůr

- Soudní dvůr je tvořen:
  1. Evropským soudním dvorem (ESD)
  2. Soudem prvního stupně (SPS) – někdy je též označován jako Soud první instance
  3. Soudem pro veřejnou službu (SpVS) – má institucionální postavení komory SPS
- uvažován je vznik dalších komor po vzoru Soudu pro veřejnou službu (např. pro věci patentové apod.)

ESD – organizační struktura

1. **Předseda (1) - Vassilios Skouris**
  2. (soudci (zbytek) – viz. web, + generální advokáti (8) viz. web)
  3. **Vedoucí soudní kanceláře = tajemník (1) Roger Grass**
  4. **Pomocní zpravodajové**
  5. **Obslužné útvary Soudního dvora (tzv. služby)**
- **předseda:**
    - volen členy ESD na 3 roky,
    - řídí soudní činnost, zajišťuje správu ESD
    - předsedá zasedání a poradám největších soudních kolegií
    - přiděluje případy
  - **vedoucí soudní kanceláře**
    - vede rejstřík podání
    - je odpovědný za doručování
    - účastní se všech zasedání

Složení ESD - soudci

- ESD se skládá: z 35 členů – 27 soudců + 8 GA
  - 1 soudce z každého členského státu (čl. 221 SES).
- Za ČR: prof. Malenovský

- osoby, které poskytují veškeré záruky nezávislosti a které splňují všechny požadavky nezbytné k výkonu nejvyšších soudních funkcí jejich zemích nebo jsou obecně uznávanými znalci práva (čl. 223)
  - => nemusí být soudcem v členském státě
- Přísaha: „*Přísahám, že budu svoji funkci vykonávat nestranně a podle svého nejlepšího svědomí; přísahám, že budu zachovávat tajnost porad Soudního dvora.*“
- fce – 6 let, možnost opakovaně
- každé 3 roky 1/2

Složení ESD - generální advokáti

- čl. 222 – „...Úlohou generálních advokátů je předkládat veřejně, zcela nestranně a nezávisle odůvodněné návrhy rozhodnutí ve věcech, které podle statutu Soudního dvora vyžadují jeho účast.“
- počet – 8, každé 3 roky obměna 4
- stejné požadavky jako na soudce ESD
- inspirace francouzským právním prostředím – zde funkcí commissaire du gouvernement francouzského Conseil d’Etat.
- vypracovává stanovisko - není pro soudce závazné!
- pozn. čl. 6 odst. 1 EÚOLPZS: „Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.“

Soudní kolegia

- Soudní dvůr zasedá v těchto kolegiích
  - v plénu složeném ze všech soudců
  - ve velkém senátu (13)
  - v senátech (3 nebo 5)
  - samosoudce (jen SPS)
- Soudce zpravodaj
  - zpráva soudce zpravodaje

Vedlejší účastenství + opravné prostředky

- **Vedlejší účastenství**

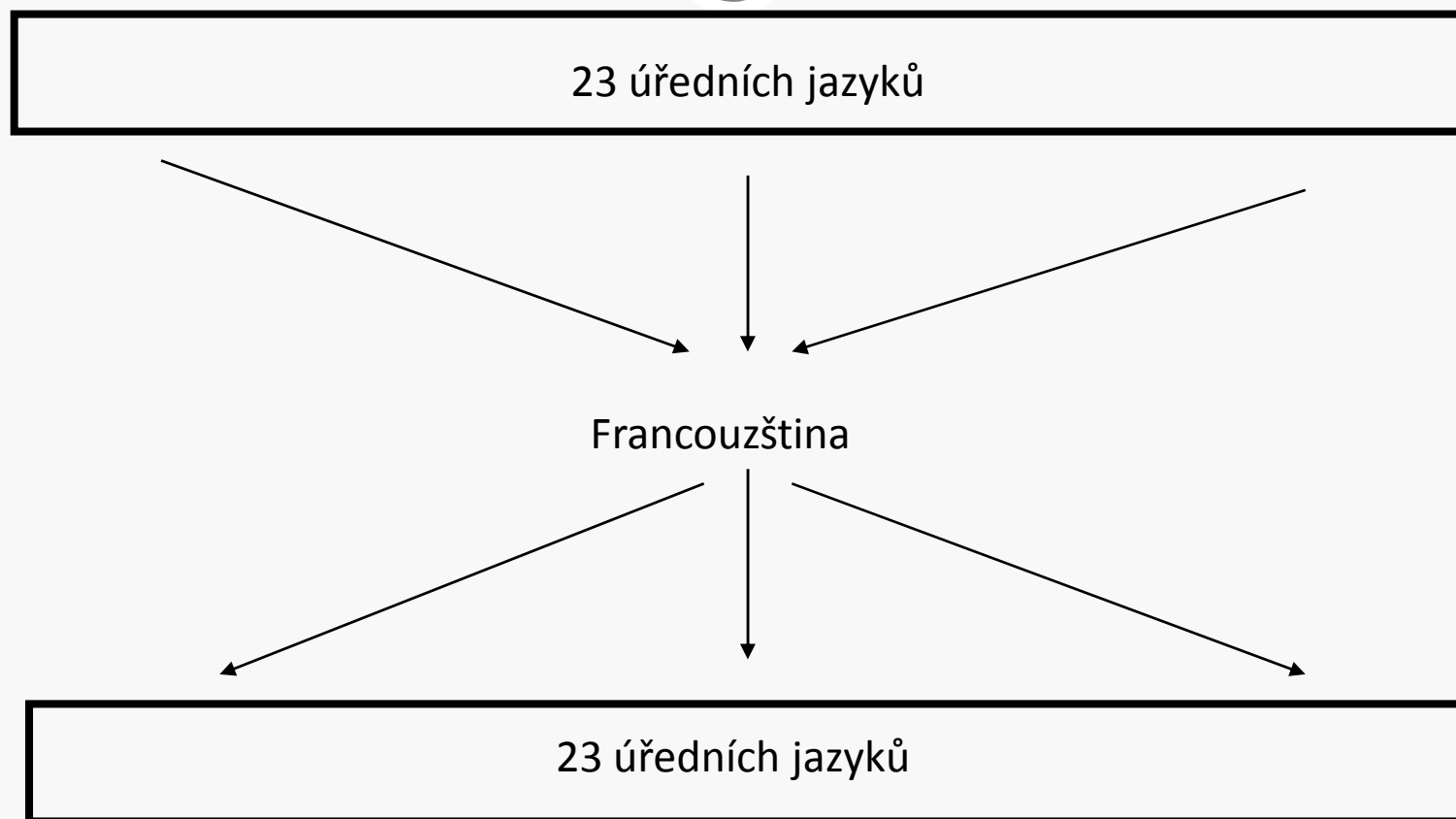
- hlavním účastníkem: navrhovatel a odpůrce (jednotlivec = FO/PO, čl. st., orgány ES)
- vedlejším účastníkem: orgán ES / čl.st.
  - ✦ účast na řízení, překládání stanovisek

- **Opravné prostředky**

- možnost:
  - odvolání – ŘOP, jen právní přezkum, nikoliv skutkový
  - revize rozhodnutí – nová skutečnost, zásadní význam pro věc samou

Jazykový režim před ESD vs. obecný jazykový režim

Značení: C-XX/RR, T-XX/RR, F-XX/RR

Soud 1. stupně

- vznikl na základě JEA rozhodnutím Rady
- funguje od 1.9.1989
- odlehčení činnosti ESD

+ Zvláštní soudní komory:

Soud pro veřejnou službu

Soud pro veřejnou službu

- má postavení komory SPS
- zřízen v roce 2005
- rozhoduje v 1. stupni spory mezi Evropskými společenstvími a jejich zaměstnanci podle čl. 236 SES a čl. 152 SESAE
- do budoucna je předpoklad zřízení dalších soudních komor po vzoru SpVS

Řízení před Soudním dvorem

- **Zastoupení stran**
  - povinné zastoupení v řízení
  - ČR – vládní zmocněnec pro zastupování před ESD
- **Zahájení řízení**
  - návrh na zah. řízení musí být písemný
- **Zjišťování skutkového stavu**
  - před ú. jednáním
- **Ústní jednání**
  - možno vynechat
  - 3 části:
    1. čtení zprávy soudce zpravodaje
    2. stanoviska zástupců stran
    3. GA podá své stanovisko
- **Závěr řízení**

Rozhodnutí

1. Rozsudek = rozhodnutí ve věci samé
2. Usnesení
3. Stanovisko

Přehled základních druhů řízení před Soudním dvorem I.

- Řízení o předběžné otázce
  - zajištění jednotné interpretace komunitárního práva a tím i jednotného výkladu
  - přezkum souladu sekundárních aktů s primárním právem
  - ESD rozhoduje jen o výkladu, ve věci samé rozhodne soud, kt. PO položil
- Řízení o nesplnění povinnosti členským státem
  - iniciuje Komise (zpravidla) nebo jiný čl. stát (výjimečně)
  - výsledkem – deklaratorní rozhodnutí ESD, pokud není respektováno
    - ➔ nové řízení a možnost sankce (pokuty)

Přehled základních druhů řízení před Soudním dvorem II.

- Řízení o neplatnosti aktu instituce
- Řízení o nečinnosti instituce
- Řízení o náhradě škody

Právo ES/EU

**POVAHA UNIJNÍHO A KOMUNITÁRNÍHO PRÁVA
PRAMENY KOMUNITÁRNÍHO PRÁVA
APLIKACE KOMUNITÁRNÍHO PRÁVA**

Evropská unie vs. právo

- EU = produkt práva
  - právo – integrační nástroj
- EU (ES) – vytváří právo
  - zvláštní vlastnosti práva (ES), subjektem je i jednotlivec
  - vztah mezi ES a čl. st. je určen právem ES!

Terminologie

- Právo EU
- Právo ES = komunitární právo
- Právo EU v užším slova smyslu (právo II. a III. pilíře)
- Evropské právo? ...
- Tato přednáška – relevantní bude právo ES, ledaže bude výslovně řečeno jinak

PRAMENY PRÁVA ES

- **Materiální prameny práva:**
  - v původním slova smyslu označují důvod vzniku práva, tzn. motivaci k vytvoření práva - *vůle uchovat mír a vytvořit pomocí hospodářského propojení lepší Evropu;*
- **Formální prameny práva**
  - právní normy vyjádřené v právních aktech
- **Členění pramenů práva ES dle původu a zakotvení práva:**
  - primární
  - sekundární
  - mezinárodní smlouvy uzavřené ES
  - obecné právní zásady

Primární právo ES/EU

- ústavní charakter: výchozí základ celého právního systému ES/EU (zakládací Smlouvy ES – ústava **ES**, nikoliv ústava **EU**!)
- Specifický pramen MPV – proč? viz. např. změny
  - Článek 48 (bývalý článek N) SEU

Vláda kteréhokoli členského státu nebo Komise může Radě předkládat návrhy na změnu smluv, na nichž je Unie založena.

Zaujme-li Rada po konzultaci s Evropským parlamentem a v případě potřeby i Komise stanovisko pro svolání konference zástupců vlád členských států, svolá předsedající Rady tuto konferenci, aby se společně dohodly změny, jež by v těchto smlouvách měly být provedeny. Institucionální změny v měnové oblasti jsou rovněž konzultovány s Evropskou centrální bankou. Změny vstupují v platnost po ratifikaci všemi členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy.
- zakládací smlouvy, JEA, MAA, AMS, NIC, Smlouva společn. orgánech, protokoly, dodatky, smlouvy o přístupu

AKTY SPOLEČENSTVÍ JAKO SEKUNDÁRNÍ PRÁVO ES

- Vzniká činností orgánů ES
- Čl. 249 SES [I-33]:

Ke splnění svých úkolů a za podmínek stanovených v této smlouvě Evropský parlament společně s Radou, Rada a Komise vydávají nařízení a směrnice, přijímají rozhodnutí a vydávají doporučení nebo zaujímají stanoviska.

***Nařízení** má obecnou působnost. Je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.*

***Směrnice** je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.*

***Rozhodnutí** je závazné v celém rozsahu pro ty, jimž je určeno.*

Doporučení a stanoviska nejsou závazná.

Nařízení

- Komunitární charakter
- Bezprostřední aplikovatelnost

NAŘÍZENÍ č. 1 o užívání jazyků v Evropském hospodářském společenství

RADA EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na článek 217 Smlouvy, podle nějž pravidla pro používání úředních jazyků v orgánech Společenství stanoví Rada jednomyslně, aniž jsou tím dotčena pravidla obsažená v jednacím řádu Soudního dvora;
vzhledem k tomu, že každý ze čtyř jazyků, v nichž je sepsána Smlouva, je uznáván za úřední jazyk v jednom nebo více členských státech Společenství,

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Úředními a pracovními jazyky orgánů Unie jsou angličtina, bulharština, čeština, dánština, estonština, finština, francouzština, irština, italština, litevština, lotyšština, maďarština, maltština, němčina, nizozemština, polština, portugalština, rumunština, řečtina, slovenština, slovinština, španělština a švédština.

Článek 2

Texty zasílané orgánům členským státem nebo osobou podléhající jurisdikci členského státu se sepisují v jednom z úředních jazyků dle volby odesílatele. Odpověď se podává v témže jazyce.

Článek 3

Texty zasílané orgánem členskému státu nebo osobě podléhající jurisdikci členského státu se sepisují v jazyce tohoto členského státu.

Článek 4

Nařízení a jiné texty obecného dosahu se sepisují v úředních jazycích.

Článek 5

Úřední věstník Evropské unie vychází v úředních jazycích.

Článek 6

Orgány mohou stanovit podrobnosti o užívání jazyků svými vnitřními předpisy.

Článek 7

Užívání jazyků v řízení před Soudním dvorem stanoví jeho jednacím řád.

Článek 8

V případě členských států, které mají více úředních jazyků, se používání jazyků stanoví na žádost dotyčného státu podle obecných pravidel vyplývajících z právních předpisů tohoto státu.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

Směrnice

- cíl směrnice **harmonizace** vnitrostátního práva
- zohlednění národních specifik
- směrnice automaticky „nenahrazuje“ národní právní předpis, členské státy jsou povinny upravit své národní právo podle ustanovení Společenství
- dvoustupňový legislativní proces : pro jednotlivce závazná až provedená vnitrostátní právní úprava
- pozn. vnitrostátní ekvivalent?

Směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy ...

vzhledem k tomu, že ...,

PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:

Článek 1 ... *vynechány* ...

Článek 6

Členské státy zavedou do svého právního řádu nezbytná opatření, aby umožnily každé osobě, která se cítí poškozena nedodržením zásady rovného zacházení ve smyslu článků 3, 4 a 5, domáhat se nápravy soudní cestou případně poté, co se obrátila na jiné příslušné orgány.

Článek 7

Členské státy přijmou veškerá nezbytná opatření na ochranu pracovníků před propouštěním, které je reakcí zaměstnavatele na stížnost podanou na úrovni podniku nebo soudní žalobu usilující o dodržování zásady rovného zacházení.

Článek 8

Členské státy zajistí, aby předpisy přijaté k provedení této směrnice a odpovídající předpisy, které jsou již platné, byly oznámeny zaměstnancům všemi odpovídajícími prostředky, například oznámením na jejich pracovišti.

Článek 9

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do třiceti měsíců po jejím oznámení a neprodleně o nich uvědomí Komisi.

...

Článek 11 **Tato směrnice je určena členskými státy.**

Stát směrnici neprovede

možné důsledky:

1. porušení povinnosti – řízení dle čl. 226 SES
2. přímý účinek
3. nepřímý účinek
4. odpovědnost za škodu

Rozhodnutí

- IPA – týká se jednotlivého případu a je závazné pro toho, komu je adresováno
- adresátem?

Rozhodnutí Komise 2004/559/ES, kterým se stanoví seznam oblastí České republiky spadajících pod cíl 2 strukturálních fondů pro období 2004 až 2006

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

vzanecháno ...

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Cíl 2 strukturálních fondů spočívá v podpoře hospodářské a sociální přeměny oblastí, jež čelí strukturálním obtížím.
- (2) Komise a členské státy usilují o to, aby zajistily, že pomoc bude skutečně soustředěna na nejvážněji postižené oblasti a na nejvhodnější zeměpisné úrovni.
- (3) Horní mez způsobilého počtu obyvatel je 370000 v souladu s čl. 4 odst. 2 nařízení (ES) č. 1260/1999, kterým se stanoví horní mez pro Českou republiku na 31 % obyvatelstva v regionech NUTS II nespadajících pod cíl 1.
- (4) Komise připravuje na základě návrhů členských států a v úzké součinnosti s dotčeným členským státem a s náležitým ohledem na jeho priority seznam oblastí spadajících pod cíl 2,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Oblasti v České republice spadající od 1. května 2004 do 31. prosince 2006 pod cíl 2 strukturálních fondů jsou uvedeny v příloze tohoto rozhodnutí.

Článek 2

Toto rozhodnutí je určeno České republice.

Doporučení a stanoviska

- nejsou právně závazné (proto jen akty, nikoliv právní akty ES)
- ochrana důvěry, posílení právní jistoty
- přiblížení situace svým adresátům

Doporučení Evropského parlamentu a Rady 2006/952/ES o ochraně nezletilých osob a lidské důstojnosti a o právu na odpověď v souvislosti s konkurenceschopností evropského průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

vzhledem k těmto důvodům: ...

DOPORUČUJÍ:

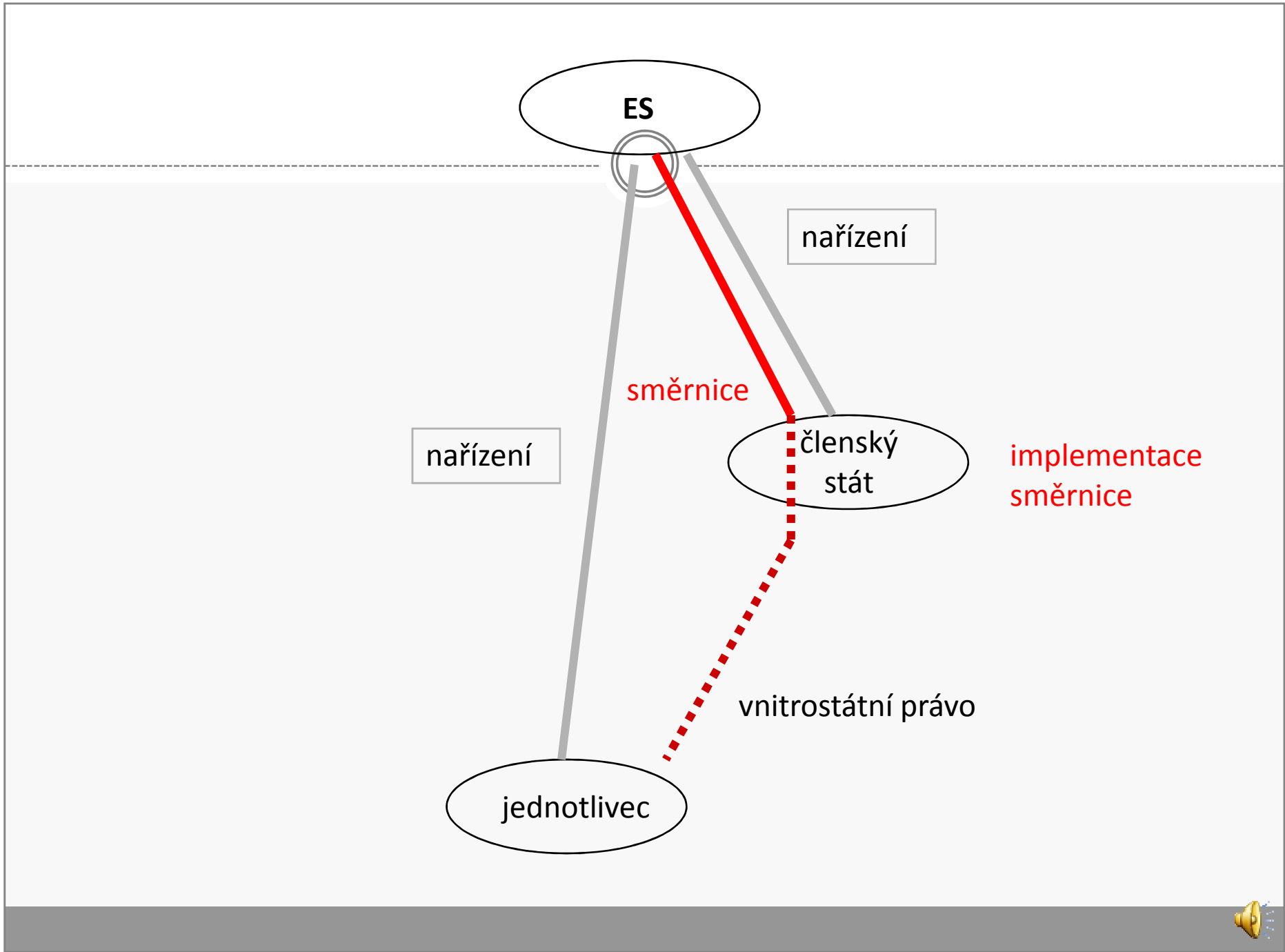
- I. aby členské státy v zájmu podpory rozvoje průmyslu audiovizuálních a on-line informačních služeb přijaly opatření nezbytná pro zajištění ochrany nezletilých osob a lidské důstojnosti ve všech audiovizuálních a on-line informačních službách tím, že:
  1. zváží zavedení opatření v rámci svého vnitrostátního práva nebo právní praxe, pokud jde o právo na uveřejnění odpovědi nebo rovnocenné prostředky nápravy v souvislosti s on-line médii, při dodržení vnitrostátních a ústavních právních předpisů, a aniž by byla dotčena možnost upravit způsob jeho výkonu, aby se zohlednily zvláštnosti každého typu média;

Působení a aplikace komunitárního práva

- v grafické podobě znázorněno na následujícím slidu

Shrnutí...

- ES – vlastní právní řád – komunitární právo
- Případ **COSTA/ENEL**

*„Na rozdíl od obvyklých mezinárodních smluv vytvořila Smlouva o EHS **vlastní právní řád**, který ... se stal součástí právního řádu členských států a který jsou jejich soudy povinné aplikovat. Tím, že bylo na neomezenou dobu založeno Společenství, jež je vybaveno vlastními institucemi, právní subjektivitou, pravomocí vytvářet vlastní legislativu a schopností rozvíjet vlastní aktivity na mezinárodním poli a zejména skutečnými pravomocemi vyplývajícími z omezení kompetencí nebo přenosem pravomocí ze států na Společenství, tyto státy omezily svá suverénní práva..., a vytvořily tak soubor práva závazného **pro jejich příslušníky i pro ně samotné.**“*

- to jak bude aplikováno – stanoví KP samo!
- vlastní zásady – PÚ a přednosti!

Formální náležitosti právních aktů

1. odůvodnění

- *Článek 253:* Nařízení, směrnice a rozhodnutí přijímané společně Evropským parlamentem a Radou, jakož i takové akty Rady nebo Komise musí obsahovat odůvodnění a odkazovat na návrhy nebo stanoviska, které musí být podle této smlouvy předloženy

2. číslování

3. publikace

- *Článek 254:*
  1. Nařízení, směrnice a rozhodnutí přijaté postupem podle článku 251 podepisuje předseda Evropského parlamentu a předseda Rady a vyhláší se v *Úředním věstníku Evropské unie*. Vstupují v platnost dnem, který je v nich stanoven, jinak dvacátým dnem po vyhlášení.
  2. Nařízení Rady a Komise a směrnice těchto orgánů, které jsou určeny všem členským státům, se vyhláší v *Úředním věstníku Evropské unie*. Vstupují v platnost dnem, který je v nich stanoven, jinak dvacátým dnem po vyhlášení.
  3. Ostatní směrnice a rozhodnutí se oznamují těm, jimž jsou určeny, a nabývají účinku tímto oznámením.

Rozhodnutí ESD

- kontinentální vs. angloamerický systém
- ESD na pomezí
- judikatura není obecně závazná
- *Článek 220 SES*

Soudní dvůr a Soud prvního stupně zajišťují v rámci svých pravomocí dodržování práva při výkladu a provádění této smlouvy.

Principy aplikace práva ES

PŘÍMÝ ÚČINEK
APLIKAČNÍ PŘEDNOST
PŘÍMÝ ÚČINEK SMĚRNICE
NEPŘÍMÝ ÚČINEK SMĚRNICE

Princip přímého účinku

- *vlastnost normy komunitárního práva přímo a bez dalšího ovlivňovat právní postavení jednotlivce. Přiznávat mu práva či ukládat povinnosti. Princip přímého účinku v sobě rovněž zahrnuje povinnost soudů členských států přímo aplikovat dotčenou normu komunitárního práva.*
- případy Van Gend en Loos, Costa vs. ENEL

Podmínky existence přímého účinku

- norma, resp. pravidlo chování v ní obsažené, musí být precizní, jasná a konkrétní
- norma musí být bezpodmínečná
- k provedení této normy není nutné (přípustné) přijetí dalšího ustanovení
- norma neponechává žádnou podstatnou volnost chování členským státům ani orgánům Společenství.

Roviny přímého účinku

- Vertikální:
  - Vzestupný – Jednotlivec (**Pr**) vs Stát (Po)
  - Sestupný - – Jednotlivec (Po) vs Stát (**Pr**)
- Horiznotální - Jednotlivec (**Pr**) vs Jednotlivec (Po)

Směrnice a PÚ?

- Obecně nikoliv!
- Za určitých podmínek však ano:
  - splňuje kritéria uvedená u případu VGL
  - nebyla řádně a včas provedena do vnitrostátního práva
  - určitého práva plynoucího ze směrnice se dovolává jednatlivec a povinným je stát, resp. jeho orgán.

Případ Van Duyn:

- Článek 39 [III-133] stanoví:
  1. *Je zajištěn volný pohyb pracovníků ve Společenství.*
  2. *Volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky.* – *jasná povinnost, žádná volnost jednání státu, jasné stanovení práva, byť omezeného důvody v odst. 3*
- Směrnice 64/221 stanoví:

„opatření přijatá z důvodů veřejného pořádku musí být založena výlučně na osobním jednání dotčeného jednotlivce“ – jasně stanovená povinnost státu nebrat zřetel na faktory, které nespočívají v osobním chování jednotlivce – požadavek právní jistoty jednotlivce požaduje, aby se na toto mohl spolehnout, i když je stanovena v právním aktu, který jako celek přímý účinek nemá.

Případ Ratti

- Tento případ vymezuje předpoklady existence přímého účinku směrnice neprovedené do vnitrostátního právního řádu
- *„Přímý účinek slouží pouze k uplatňování práv jednotlivce, nikoliv založení jeho povinností.“*

Případ Dori

- Jednoznačné odmítnutí **horizontálního** přímého účinku!

Nepřímý účinek

- Případy **Marleasing** a **Von Colson**

povinnost výkladu vnitrostátního práva (části či celého odvětví) v souladu s komunitárním právem (s cíly směrnice)

= eurokonformní výklad vnitrostátního práva

Princip aplikační přednosti práva ES

- na určitou situaci dopadá jak norma KP tak VP a $KP \neq VP \Rightarrow$ aplikace KP
- přednostně aplikovány mohou být pouze přímo účinné normy práva ES!
- neruší VP!

Případ Simmenthal

- Právo ES musí být úplně a jednotně aplikováno na celém území Společenství
- Aplikovat ho jsou povinny všechny vnitrostátní soudy, a to na každé úrovni bez výjimky.
- Komunitární právo rozporné vnitrostátní předpisy nezneplatňuje !

shrnutí...

Volný pohyb zboží

**FORMY HOSPODÁŘSKÉ INTEGRACE
ZÁKAZ CEL A OBDOBNÝCH DÁVEK
ZÁKAZ KVÓT A OBDOBNÝCH OPATŘENÍ**

Formy (stupně) integrace

1. Zóna volného obchodu (Free Trade Area)
2. Celní unie
3. Společný trh
4. Jednotný vnitřní trh
5. Hospodářská a měnová unie
6. Politická unie (?)

4 základní svobody JVT

- JVT je prostor, ve kterém platí tzv. čtyři základní svobody, a to volný pohyb:
  1. Zboží;
  2. Osob;
  3. Služeb;
  4. Kapitálu.
- Zajištěna ochrana hospodářské soutěže
- Regulována státní pomoc
- **Základní zásada JVT:** Zákaz diskriminace na základě původu nebo státní příslušnosti, adresátem – státy i jednotlivci

Definice zboží

- výrobky, kt. mají hodnotu vyjádřitelnou v penězích a kt. jsou právně způsobilé být předmětem obchodních transakcí (Případ 7/68 Komise vs. Itálie).
- Za zboží se tak mj. považují:
  - zemědělské výrobky
  - umělecké předměty
  - předměty duševního vlastnictví (zvukové nahrávky na discích a kazetách, PC programy)
  - výrobky dodávané spolu se službou (voda, energie i elektřina)
  - suroviny
  - odpady (kladná peněžní hodnota tedy není definičním znakem zboží)

Zboží naopak není:

- věci, s nimiž nelze obchodovat – drogy, některé zbraně, lidské orgány
- práva z duševního vlastnictví
- věci osvědčující práva (lístky z loterie, rybolovné certifikáty)

Původ výrobků – režim ES

- výrobky, které mají původ v členských státech
- výrobky, které mají původ v 3. státech, ale které jsou již v některém ze členských států ve volném oběhu.

JVT a zboží

- celní unie (čl. 25)
  - zákaz cel, ABS!
- zákaz KODV a OSOÚKODV (čl. 28)
  - výjimky možné (čl. 30)
- zákaz DD
  - pozn. daně zakázány nejsou, bohužel... 😊
- uzpůsobení státních monopolů obchodní povahy
- regulace státních podpor (čl. 87)

Zákaz množstevních omezení

Článek 28

- Množstevní omezení dovozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem, jsou zakázána.

Článek 29

- Množstevní omezení vývozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem jsou mezi členskými státy zakázána.

výjimky dle čl. 30 SES

- **Článek 28 : Množstevní omezení dovozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem, jsou zakázána.**
- **Článek 30 :** Články 28 a 29 nevyklučují zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu odůvodněné:
  1. veřejnou mravností,
  2. veřejným pořádkem,
  3. veřejnou bezpečností,
  4. ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ochranou rostlin,
  5. ochranou národního kulturního pokladu, jenž má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu, nebo
  6. ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví.
- Tyto zákazy nebo omezení však nesmějí sloužit jako prostředky **svévolné diskriminace** nebo **zastřeného omezování obchodu** mezi členskými státy.
- **proporcionalita!**
- **taxativní (konečný) výčet!!!**

důvod *veřejné morálky*

- **Hemn v. Darby**
  - likvidace obscénního zboží (pornografických časopisů)
- opak **Canegate Ltd.**
  - zákaz dovozu „obscénního a neslušného zboží“ podle zákona z r. 1876
  - domácí ale v prodeji!

důvod *veřejného pořádku*

- **R. v. Thompson**
  - dovoz zlatých a vývoz stříbrných mincí z a do VB
- méně častý důvod

důvod *veřejné bezpečnosti*

- málo časté
- Campus Oil Ltd. vs. Ministr průmyslu a energie Irska
  - požadavek min. odběru za určené ceny
  - chybí harmonizovaná právní úprava pomoci jiným členskými státy

Ochrana zdraví a života ...

- nutnost prokázat **skutečné zdravotní riziko**
- **UHT mléko:**
  - systémy kontroly v čl. st. jsou dostatečné
- **Komise vs. UK (dovoz drůbežího masa)**
  - zákaz drůb. s ohledem na nedostatečnou kontrolu ve Francii...
- **Sandoz BV**
  - müsli tyčinky – s ohledem na absenci harmonizace a za předpokladu, že je dovoz povolován, obsahují-li rozumné množství odpovídající potřebám výživy
- **Komise v Německo (z. o čistotě piva)**
  - zakázány všechny přísady, ne jen ty, kt. by něm. spotřebiteli mohly vadit
  - neúměrnost chráněnému zájmu a neproporcionální

ochrana národního bohatství

- zatím „pusto“
- zmíněno jako možnost ve v. Komise vs. Itálie – vývozní dávka z uměleckých pokladů

ochrana průmyslového a obchodního vlastnictví

- tedy ochrana práv duševního vlastnictví
- oddělení existence práva a jeho výkonu + teorie vyčerpání práv
- **Centrafarm BV vs. Sterling Drug Inc.**
  - C. dovážel léky z VB, kde je Sterling uvedl do Nizozemí
  - uvedení na trh ve st. kde ochrana neexistuje bez souhlasu majitele -> nedochází k vyčerpání práv
- **Centrafarm v. Winthrop**
- **Silhouette International v Hartlauer Handelsgesellschaft**

Co je to opatření s obdobným účinkem?

- **Případ DASSONVILLE**
- „jakékoliv opatření členského státu, které je způsobilé přímo či nepřímo, skutečně či jen potencionálně omezit obchod mezi členskými státy je zakázáno“
- (dovoz „skotské whiskey“ z Francie)

- Slabá místa?

Případ CASSIS DE DIJON

- Německá legislativa vyžaduje u ovocných likérů (domácích i dovážených) min. 25% alkoholu
- Tradiční francouzský *cassis* má méně než 20%
- Německé úřady odmítají dovoz povolit
- Dovoze se obrací na vnitrostátní soud...
- Vyjádření Německa: opatření jsou nezbytná pro:
  - **Ochranu zdraví:** (nápojů s nižším obsahem alkoholu se vypije víc, proto snáze vyvolají závislost)
  - **Ochranu spotřebitele:** (ten očekává své oblíbené množství alkoholu)

Ad CASSIS ...

- určitá opatření čl. st. mohou uniknout zákazu v čl. 28:
- opatření zachází se zbožím tuzemským i zahraničním formálně stejně;
- ve skutečnosti však má negativní diskriminační účinky na dovážené zboží;
- je ale opodstatněné určitou naléhavou potřebou ochrany hodnoty vyššího zájmu;
- je přiměřené a nutné k dosažení svého cíle
- na komunitární úrovni chybí harmonizovaná úprava této problematiky.

Ad CASSIS ...

- druhý princip Cassis:
„zboží, které bylo vyrobené v členském státě v souladu s normami tohoto státu, a které se legálně obchoduje na trhu v tomto státě, musí mít přístup na trhy všech ostatních členských států, a to bez jakýchkoliv omezení.“
- Význam pro vzájemné uznávání výrobků!

Hodnoty vyššího zájmu

- **Za předpokladu, že jsou nezbytná k zajištění důležitých oprávněných požadavků států (účinnost daňového dozoru)**
  - poctivost obchodního styku
  - ochrana spotřebitele
  - ochrana životního prostředí
  - a ochrana kulturních zájmů udržení rozmanitosti médií
  - finanční stabilita systému sociálního zabezpečení)
- **jsou v obecném zájmu a jsou přiměřená**

Případ KECK A MITHOUARD

- národní předpis,
- jehož předmětem regulace jsou prodejní modality (např. prodej zboží pod cenou, tento předpis tedy dopadá na způsob prodeje a nikoliv na zboží jako takové), a
- který dopadá právně i materiálně bez rozdílu na všechny obchodníky na území členského státu a nemá tedy diskriminační povahu,
- není v rozporu s čl. 28 SES

Regulace státních monopolů komerční povahy

- Státní monopol = instituce, kterou některý členský stát ovládá, řídí nebo jejímž prostřednictvím významně ovlivňuje dovoz či vývoz mezi členskými státy.

Volný pohyb osob

**HISTORICKÝ VÝVOJ
VOLNÝ POHYB PRACOVNÍKŮ
SVOBODA USAZOVÁNÍ**

Volný pohyb osob - vývoj

1. Prvotně – jen ekonomicky činné osoby (pracovníci, OSVČ, podnikatelé)
    1. svoboda usazování
    2. volný pohyb pracovníků
  2. Následně i další kategorie osob:
    - osoby žijící z nezávislých příjmů
    - důchodci
    - studenti
  3. 1993 - Občanství EU
- + **Schengenské úmluvy** - další odstranění překážek, zejména hraničních kontrol

Občanství EU

1. Svoboda pohybu a usazení kdekoli v EU
2. Právo volit a být volen do obecní samosprávy a do EP v místě svého bydliště
3. Diplomatická ochrana pokud členský stát nemá ve 3.zemi zastoupení
4. Petiční právo k EP
5. Právo obracet se na evropského ombudsmana

Práva osob

- **Primární oprávnění:**

- U pracovníků právo uzavírat pracovní poměr, vykonávat práci za odměnu
- U OSVČ jde o právo podnikat
- U volného pohybu služeb jde o možnost poskytovat a na druhé straně přijímat

- **Sekundární oprávnění - umožňují výkon primárních:**

- Volný vstup do jiného členského státu a
- právo pobytu kdekoli v EU

- **Komplementární oprávnění:**

- Právo na vzdělání, bydlení, sociální zabezpečení, kolektivní vyjednávání.

Omezení volného pohybu osob

1. Omezení pohybu osob všeobecného dopadu
2. Omezení vztahující se k dlouhodobému pobytu na území
3. Specifická omezení týkající se výkonu ekonomických aktivit

Omezení PO všeobecného dopadu

- Základem sekundární úpravy je směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států
- Omezení dopadají na migraci krátkodobou i dlouhodobou:
  - ochrany veřejného pořádku;
  - ochrany veřejné bezpečnosti;
  - ochrany zdraví obyvatelstva

Judikatura ESD

- **Van Duyn**: důvody musí spočívat v osobním jednání jednotlivce
- **CALFA**: Trest vyhoštění nelze uložit automaticky s odsuzujícím trestním rozsudkem. Takovýto trest je možné uložit pouze tehdy, pokud jsou splněny následující podmínky:
  - dotyčný se dopustil **závažné trestné činnosti**
  - a existuje **reálná obava, že páčání této nebezpečné činnosti bude pokračovat.**
  - Pouze tehdy lze trest vyhoštění uložit, ale v žádném případě ne doživotní.

Volný pohyb pracovníků

- Volný pohyb pracovníků je v primárním právu upraven čl.39-42 SES, kde stěžejní úlohu má čl.39, který upravuje volný pohyb pracovníků uvnitř Společenství. – zákaz diskriminace!
- Komise vs. Belgie: **ustanovení čl.39 SES se nevztahují na zaměstnání ve státní službě** (Specifické omezení týkající se výkonu ekonomických aktivit) -

Definice pracovníka

- občan EU, který:
  - vykonává činnost hospodářského charakteru
  - za odměnu
  - podle závazných pokynů svého zaměstnavatele či nadřízeného.
- Za pracovníka jsou dále považovány i osoby, které sice práci aktuálně nemají, avšak aktivně si ji snaží nalézt.

Práva pracovníků

- právo ucházet se o zaměstnání;
- pohybovat se za tím účelem volně na území členských států;
- pobývat v jiném členském státě ES za účelem výkonu zaměstnání;
- zůstat ve státě výkonu zaměstnání i po jeho skončení;

Svoboda usazování

- Oprávněnými: FO & PO
- Usazení:
  1. Primární
  2. Sekundární

Svoboda podnikání může být vymezena takto:

1. Ekonomická výtěžná činnost
2. Permanentní činnost
3. Samostatná výtěžná činnost
4. Přeshraniční charakter činnosti

Sociální zabezpečení migrantů

- nutný doplněk ke svobodě pohybu osob
- pouze koordinace;
- cílem:
  - zabránit diskriminaci v jiných čl.st. při pobírání dávek;
  - zachování nároků;
  - sčítání dob pojištění
- zejména:
  - penze
  - zdravotní péče
  - vzdělávání

Exkurz - Schengenský prostor

- vznik jednotného prostoru bez vnitřních hranic = odstranění fyzických překážek pohybu zboží a osob;
- zpřísněna vnější kontrola;
- zboží:
  - kontrola v místě určení,
  - daňová evidence, prohlášení podává odesílatel i příjemce,
  - možnost zvláštní kontrol
  - řádné vnější kontroly
- osoby:
  - zpřísnění kontrol vnějších hranic, jen přechody
  - vnitřní hranice, kdekoliv
  - evidence cizinců
  - víza platná do všech států
- policejní spolupráce
  - možnost sledování a pronásledování (vražda, znásilnění, loupež, žhářství, braní rukojmí...)

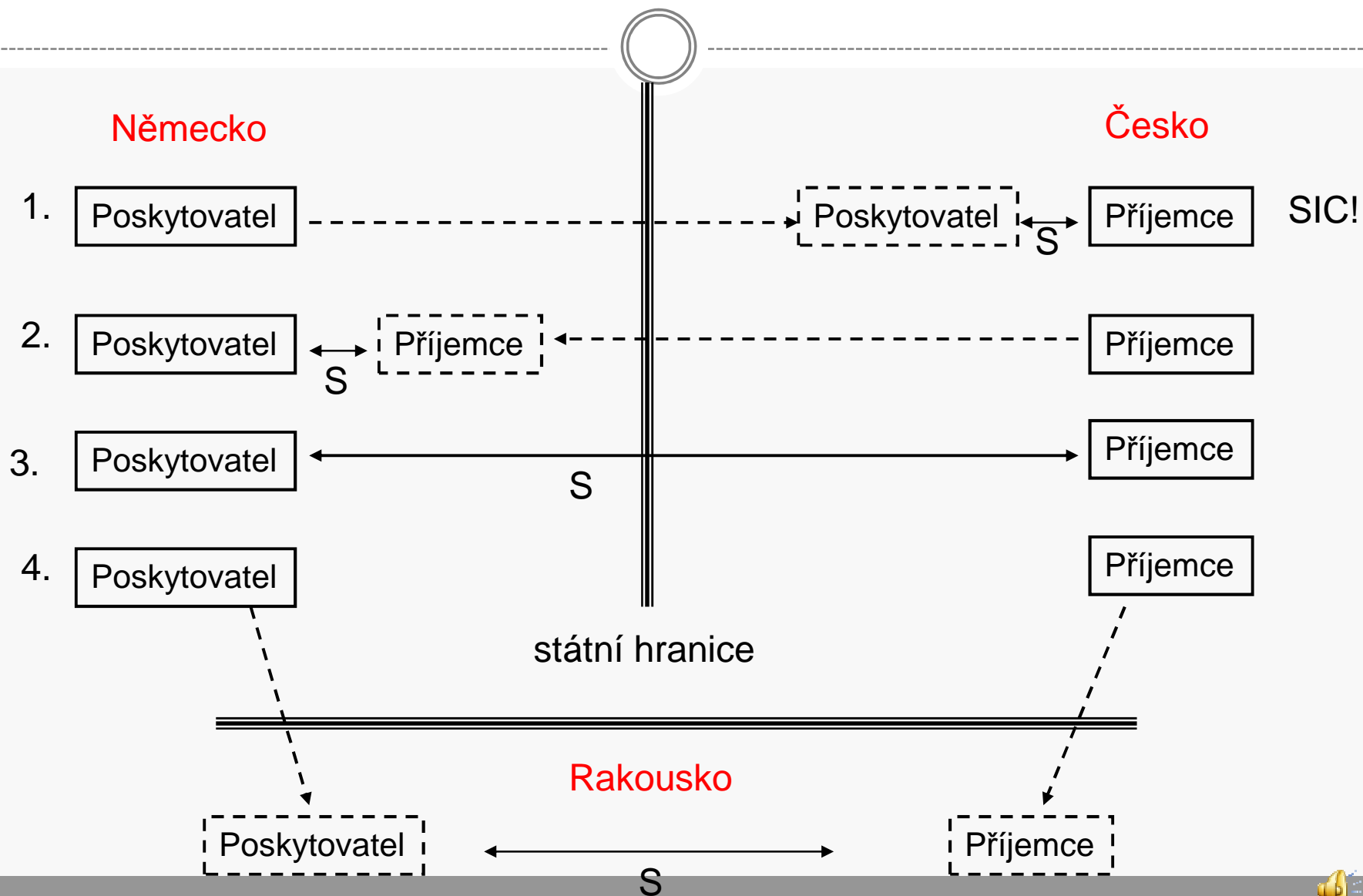
Volný pohyb služeb

- Regulace: čl. 49 SES a násl.
- Definice služby:
  - SES mlčí – negativní vymezení + demonstrativní výčet
  - Jedná se o činnosti, **nemateriální povahy**, na které nedopadají ustanovení o volném pohybu zboží, osob a kapitálu
- přijata **směrnice o službách!**

Mody poskytování služeb

Volný pohyb kapitálu

- Rozlišování:
  - investice
  - platby („5. svoboda“ - *Případ „Luisi a Carbone“*)
- Liberalizace investic –
  - snaha států udržet investice doma
  - Nyní zákaz regulace, liberalizace – od 1994
  - Dovnitř i navenek, výjimky přípustné jen vůči 3. státům

Ochrana hospodářské soutěže

**ÚVOD DO PRÁVA HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE
ZÁKAZ KARTELŮ
ZÁKAZ ZNEUŽITÍ DOMINANTNÍHO POSTAVENÍ
REGULACE FÚZÍ
ZÁKAZ STÁTNÍCH PODPOR**

Cílem práva hospodářské soutěže

- Ochrana funkční struktury trhu a efektivní soutěže na něm (nejen státy, ale i jednotlivci mohou narušit fungování JVT)
- Právní úprava brání narušení soutěže jednáním ve formě:
  1. Kartelových dohod (čl. 81 SES)
  2. Zneužitím dominantního postavení (čl. 82 SES)
  3. Fúzí narušující soutěž (nařízení 139/2004/ES)
  - + poskytování státních podpor
  - + regulace veřejných zakázek

Pojmy a definice

- **PODNIK:** = každá jednotka, vykonávající hospodářskou činnost bez ohledu na její formu a způsob jejího financování
- **RELEVANTNÍ TRH:** prostor v němž dochází k realizaci soutěžního jednání
  - Geografický
  - Výrobní (viz. případ United Brands)
- **TERITORIÁLNÍ PŮSOBNOST:** Princip „účinku“ - jednání, které bylo učiněno v cizině, může být postihnuto dle soutěžního práva ES, projeví-li se účinky tohoto jednání na trhu ES ... (případ Woodpulp)

Zákaz kartelových dohod

- Vztahuje se na násl. formy:
  - Dohody mezi podniky
  - Rozhodnutí sdružení podniků
  - Jednání ve vzájemné shodě
- neplatnost ex lege
- DEFINICE: dohody, které by mohly narušit soutěž, ovlivnit tak negativně obchod mezi čl. st., kt. nejsou povoleny
- vertikální i horizontální
- Např. dohody o cenách, rozdělení trhu, nepřímá množstevní omezení, zákazy zpětného dovozu

Kartelové dohody

- jsou obecně zakázané, s výjimkou:
  - Tzv. **blokových výjimek** (nařízením Komise – distribuce a servis aut)
  - **Pravidla de minimis** (zákaz se nevztahuje na jednání se zanedbatelným dopadem na soutěž: tržní podíl HK – 10%, VK – 15%)
  - A **výjimek ex lege** (povoleny dohody, ku zlepšení technologií, hospodářskému rozvoji, vyhrazují-li spotřebiteli přiměřený podíl na těchto výhodách a nevyklučují hospodářskou soutěž na RT)

Dominantní postavení

- Čl. 82 SES
- Definice DP v SES chybí
- ESD: podnik, je v dominantním postavení tehdy, pokud je v takovém postavení ekonomické síly, která mu umožňuje se chovat ve značném rozsahu nezávisle na jeho konkurentech, zákaznících a nakonec i spotřebitelích a tím bránit efektivní soutěži (případy La Roche či United Brands)

Prvky skutkové podstaty ZDP

1. Existence DP
2. Zneužití DP
3. „Komunitární“ rozměr zneužití
  - Kvantifikace – podle chování, pomůckou – podíl na trhu:
    - < 25% - zpravidla OK
    - 25% až 40% - odůvodňuje dominantní postavení tehdy, jsou li zde dány další okolnosti
    - > 40% - zpravidla DP

Zneužití postavení

- **Formy zneužití:**
  1. přímé nebo nepřímé vynucování nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen anebo jiných nerovných obchodních podmínek;
  2. omezování výroby, odbytu nebo technického vývoje na úkor spotřebitelů;
  3. uplatňování rozdílných podmínek vůči obchodním partnerům
  4. podmiňování uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění

Regulace fúzí

- Právní úprava v SES chybí
- Základ: nařízení 139/2004/ES
- Koncentrace:
  - splynutí dvou nebo několika dříve samostatných podniků
  - získání přímé kontroly či vlivu v jiném podniku
  - založení joint venture
- Povolování Komisí

Státní podpory

- **Čl. 87 a 88 SES**
- = pomoc státních nebo samosprávných orgánů finančního i nefinančního charakteru, která zvýhodňuje jednoho soutěžitele na úkor jeho konkurentů čímž narušuje nebo hrozí narušit soutěž a ovlivnit obchod mezi čl.st.

Znaky:

- Poskytována členským státem (široké chápání státu!)
- Z veřejných zdrojů
- Neoprávněné zvýhodnění příjemce, kterého by nedosáhl na běžném trhu
- Oznámení Komisi!
(Případ Boussac)

Slučitelná podpora

- obligatorně vs. fakultativně slučitelné

Daně

- Rizikem pro volný pohyb zboží může být i rozdílné zdanění
- Sjednocení daňových soustav - nereálné
- 1. Daňová diskriminace zakázána - (*Případ „Whisky & Koňak“*)
- 2. Částečná harmonizace nepřímých daní
  1. **DPH**
    - ✦ harmonizace daňového základu
    - ✦ duální sazba - stanovení rozmezí
  2. **Spotřební daně** (stanovení min. výše)
    - ✦ alkohol a alkoholické nápoje
    - ✦ minerální oleje
    - ✦ tabák a tabákové výrobky
    - ✦ pivo
    - ✦ víno

Hospodářská a měnová unie

- Od 1944 do 70's let – Brettonwoodský systém
- 1978 – EMS
  - ECU;
  - mechanismus směnných kurzů „ERM“;
  - zavedení intervenčních mechanismů
- 1987 – JEA – projekt HMU
- Etapy
  1. 1990 až 1993 - ekonomická konvergence hospodářství;
  2. 1994 až 1998 – EMI, Pakt o stabilitě a růstu, EMS 2
  3. 1999 – dosud -

ad III. etapa

- 1.1.1999 – splněna konvergenční kritéria:
  - cenová stability;
  - fiskální stabilita – schodek veřejných financí méně než 3 % HDP;
  - fiskální stabilita – celkové zadlužení menší než 60% HDP;
  - kursová stabilita;
  - úroková stabilita.
- Zánik měn 11 národních – EURO
- Místo EMI působí ECB

Některé společné politiky

- **Zemědělská politika:**
  - Nástroje:
    - ✦ vnější protekcionismus;
    - ✦ intervence na trhu;
    - ✦ plošné dotace;
- **Regionální politika**
  - podpora infrastrukturních a rozvojových projektů
  - vyrovnávání regionálních rozdílů
- **Politika ochrany životního prostředí**

Společná zahraniční a bezpečnostní politika

- mezivládní charakter – klíčová role Rady
- cílem – zachování nezávislosti a celistvosti EU a čl.st., posílení bezpečnosti a zachování míru
- Nástroje:
  - společné strategie, společné postoje a akce

Trestní, policejní a cizinecká spolupráce

- nezbytná - uvolnění pohybu osob – možnost migrace pachatelů TČ i kradených předmětů, nový rozměr trestné činnosti – mezinárodně organizovaného zločinu, ochrana finančních zájmů ES
- nástroje:
  - společné postoje
  - rámcové rozhodnutí (evropský zatýkací rozkaz)
  - rozhodnutí

Česká republika jako člen ES/EU

Situace do roku 1993

- 1990: dohoda mezi ČSFR a EHS a ESAE o obchodu a obchodní a hospodářské spolupráci;
- 1991: Evropská dohoda o přidružení ČSFR – nevstoupila v platnost!
- 1993 (1995): Evropská dohoda zakládající přidružení mezi ČR na straně jedné a ES a jejich členskými státy na straně druhé

Dohoda o přidružení

- platforma pro vzájemné jednání,
- uvolnění vzájemného obchodu postupným snižováním cel a odstraňováním kvantitativních restrikcí
- Aproximace a harmonizace práva s cílem dosažení kompatibility

ČR jako člen

- ČR se stala členem 1.5. 2004. pouze ES a EUROATOMU!
- A smluvním státem Smlouvy o založení EU!
- Významný čl. 10 SES – povinnost loajality! Porušení – řízení dle čl. 228 SES a pokuta
- Dočasná omezení – volný pohyb pracovníků, standardy – ekologické a hygienické,

Problémy

- Nízká připravenost některých orgánů státní správy
- Malá informovanost laické i odborné veřejnosti
- Nedokončené překlady některých právních aktů a rozhodnutí ESD

